

"Мадрид"

Іван Бунін

Переклад Олександра Грязнова

Пізнього вечора ішов у місячному світлі вгору по Тверському бульвару, а вона назустріч: іде, ніби гуляє, тримає руки у маленькій муфті і, поводячи круглою каракулевою шапочкою, що одягнена трохи набакир, щось наспівує. Підійшовши, призупинилась:

— Чи не хочете скласти компанію?

Він поглянув: невеличка, кирпатенька, трошки широкі вилиці, очі у нічних сутінках блищать, посмішка мила, несмілива, голосок у тиші, в морозному повітрі чистий...

— Чому ж ні? З задоволенням.

— А ви скільки дасте?

— Рубль за любов, рубль на шпильки.

Вона подумала:

— А ви далеко живете? Як недалеко, то піду, після вас ще встигну походити.

— Два кроки. Тут, на Тверській, номера "Мадрид".

— А, знаю! Я там разів п'ять була. Мене туди один шулер водив. Єврей, а жахливо добрий.

— Я теж добрий.

— Я так і подумала. Ви симпатичний, відразу мені сподобались...

— Тоді, значить, пішли.

Дорогою, все поглядаючи на неї, — на вдивовижу миле дівчисько! — почав розпитувати:

— Що ж це ти одна?

— Я не одна, ми завсіди втрьох виходимо: я, Мур і Анеля. Ми і живемо разом. Тільки нині субота, їх прикажчики взяли. А мене ніхто за весь вечір не взяв. Мене не дуже беруть, люблять більше повних або вже щоб як Анеля. Вона хоч худа, та висока, зухвала. П'є — страх і по-циганськи вміє співати. Вона і Мур чоловіків терпіти не можуть, закохані одна в одну жах як, живуть як подружжя...

— Так, так... Мур... А тебе як звати? Тільки не бреши, не вигадуй.

— Мене Ніна.

— От і брешеш. Скажи правду.

— Ну, вам скажу. Поля.

— Гуляєш, напевне, недавно?

— Ні, давно вже. Іще з весни. Та що все розпитувати! Дайте краще цигарочку. У вас, мабуть, дуже хороші, ач який на вас кльош і капелюх!

— Дам, коли прийдемо. На морозі шкідливо курити.

— Ну, як хочете, а ми завсіди на морозі куримо, і нічого. От Анелі шкідливо, у неї сухоти... А чому ви бритий? Він теж був бритий...

— Це ти все про шулера? Одначе запам'ятався він тобі!

— Я його досі пам'ятаю. У нього теж сухоти, а курить жах як. Очі горять, губи сухі, груди провалились, щоки провалились, темні...

— А кисті у волоссі, страшні...

— Правда, правда! Таж ви його знаєте?

— Ну от, звідки ж я можу його знати!

— Потім він в Київ поїхав. Я його на Брянський вокзал ходила проводити, а він і не знав, що прийду. Прийшла, а поїзд вже рушив. Побігла за вагонами, а він якраз з віконечка висунувся, побачив мене, замахав рукою, став кричати, що скоро знову приїде і київського сухого варення мені привезе.

— І не приїхав?

— Ні, його, певне, спіймали.

— А звідки ж ти дізналась, що він шулер?

— Він сам сказав. Напився портвейну, став сумний і сказав. Я, каже, шулер, все одна що крадій, та що ж робити, вовка ноги годують... А ви, може, актор?

— Щось подібне. Ну, прийшли...

За вхідними дверима горіла над конторкою маленька лампочка, нікого не було. На дошці на стіні висіли ключі від номерів. Коли він зняв свій, вона зашепотіла:

— Як же це ви його лишаєте? Обкрадуть!

Він поглянув на неї, все більше звеселяючись.

— Обкрадуть - в Сибір підуть. Але яка чудова в тебе мордочка!

Вона збентежилась:

— Все смієтесь... Ходімо за ради бога скоріше, адже все-таки це не дозволяється водити до себе так пізно...

— Нічого, не бійся, я тебе під ліжко сховаю. Скільки тобі років? Вісімнадцять?

— Дивак ви! Все знаєте! Вісімнадцятий.

Піднялись крутими сходами, по стертому килимку, повернули у вузький, ледь освітлений, дуже задушливий коридор, він зупинився, встромляючи ключ у двері, вона піднялась навшпиньки і подивилась, який номер:

— П'ятий! А він стояв у п'ятнадцятому, на третьому поверсі...

— Якщо ти мені про нього ще хоч слово скажеш, я тебе уб'ю.

Губи в неї розтягнулися посмішкою задоволення, вона, злегка похитуючись, ввійшла у передпокій освітленого номера, на ходу розщіпаючи пальтечко з каракулевим комірчиком.

— А ви пішли і забули світло погасити...

— Не біда. Де у тебе носова хусточка?

— Навіщо вам?

— Розчервонілась, а все-таки ніс замерз...

Вона зрозуміла, поспіхом дістала із муфти зібгану хусточку, втерлась. Він поцілував

її холодну щічку і поплескав по спині. Вона зняла шапочку, струсила волоссям і, стоячи, почала стягувати з ноги ботик. Ботик не піддавався, вона, зробивши зусилля, мало не впала, схопилась за його плече і дзвінко засміялась:

— Ой, мало не полетіла!

Він зняв пальтечко з її чорної сукні, що пахла тканиною і теплим тілом, легенько штовхнув її в номер, до дивану:

— Сядь, і давай ногу.

— Та ні, я сама...

— Сядь, тобі кажуть.

Вона сіла і простягнула праву ногу. Він встав на одне коліно, ногу поклав на інше, вона соромливо смикнула поділ на чорну панчохоу:

— От який ви, їй-богу! Вони, правда, у мене дуже тісні...

— Мовчи.

І, швидко стягнувши ботики один за другим разом з туфлями, відкинув поділ з ноги, міцно поцілував у голе тіло вище коліна і встав з червоним лицем:

— Ну, скоріше! Не можу...

— Що не можете? – спитала вона, стоячи на килимі маленькими ногами в одних панчохах, зворушливо зменшившись зростом.

— Зовсім дурненька? Чекати не можу, зрозуміла?

— Роздягатися?

— Ні, одягатися!

І, відвернувшись, підійшов до вікна і квапливо закурив. За подвійним склом, що знизу замерзло, блідо світили у місячному світлі ліхтарі, чутно було, як, гримлячи, мчали вгору по Тверській дзвоники на "голубках"... За хвилину вона озвалась до нього:

— Я вже лежу.

Він погасив світло і, як попало роздягнувшись, поспіхом ліг до неї під ковдру. Вона, вся тремтячи, притиснулась до нього і зашепотіла з дрібним, щасливим сміхом:

— Тільки за ради бога не дмухайте мені в шию, на весь дім закричу, страх як боюсь лоскоту...

З годину після того вона міцно спала. Лежачи поруч з нею, він дивився у пільму, змішану з тьмяним світлом з вулиці, думаючи з нерозв'язним здивуванням: як же це може бути, що вона під ранок кудись піде? Куди? Живе з якимись стервами над якою-небудь пральнею, кожен вечір виходить з ними як на службу, щоб заробити під яким-небудь скотом два рублі, — і яка дитяча безтурботність, щиросердна ідіотичність! Я, мені здається, теж "на весь дім закричу" від жалості, коли вона завтра збереться іти геть...

— Поля, — сказав він, одягаючись, і торкаючи її за голе плече.

Вона злякано отямилась:

— Ох, батечко! Пробачте, будь ласка, зовсім ненавмисно заснула... Я зараз, зараз...

— Що зараз?

— Зараз встану, одягнусь.

- Та ні, давай вечеряти. Нікуди я тебе не пущу до ранку.
- Що ви, що ви? А поліція?
- Дурниці. А мадера у мене ніскільки не гірша за портвейн твого шулера.
- Що ж ви все мені ним дорікаєте?

Він раптом засвітив світло, яке різко вдарило їй у очі, вона сунула голову у подушку. Він скинув з неї ковдру, став цілувати у потилицю, вона радісно забила ногами:

- Ой, не лоскочіть!

Він приніс із підвіконня паперовий мішечок з яблуками і пляшку кримської мадери, взяв з умивальника дві склянки, сів знову на постіль і сказав:

- Ось, їж і пий. А то уб'ю.

Вона міцно надкусила яблуко і почала їсти, запиваючи мадерою і розсудливо говорячи:

— А що ж ви думаєте? Може, хтось і уб'є. Наше діло таке. Ідеш невідомо куди, невідомо з ким, а він або п'яний, або божевільний, кине́ться і задушить, або ножиком заріже. Та який у вас теплий номер! Сидиш уся гола, а все тепло. Це мадера? От люблю! Де там рівняти з портвейном, він завсіди корком пахне.

- Ну, не завжди.
- Ні, їй-богу, пахне, хоч два рублі за пляшку заплати, одна честь.
- Ну, давай ще наллю. Давай цокнемось, вип'ємо і поцілуємося. До дна, до дна.

Вона випила і так квапливо, що задихнулась, закашлялась і, сміючись, впала головою йому на груди. Він підняв їй голову і поцілував у мокрі, делікатно стиснуті губки.

- А мене прийдеш проводжати на вокзал?
- Вона здивовано розкрила рот.
- Ви теж поїдете? Куди? Коли?
  - В Петербург. Але це ще не скоро.
  - Ну, слава богу! Я тепер тільки до вас буду ходити. Ви хочете?
  - Хочу. Тільки до мене одного. Чуєш?
  - Ні за які гроші ні до кого не піду.
  - Ну, отож бо. А тепер – спати.
  - Та мені треба на хвилиночку...
  - Ось тут, у тумбочці.
  - Мені при вас соромно. Погасіть на хвилину світло...
  - І зовсім погашу. Третя година...

В постелі вона лягла йому на руку, знову вся пригорнувшись до нього, але вже тихо, ласкаво, а він став говорити:

- Завтра ми з тобою будемо разом снідати...

Вона жваво підняла голову:

— А де? От я раз була у "Теремі", це за Тріумфальними воротами, до того дешево, просто задарма, а вже скільки дають – з'їсти неможливо!

— Ну, це ми ще подивимось де. А потім ти підеш додому, щоб твої стерви не подумали, що тебе вбили, та і в мене є справи, а біля сьомої знову приходить до мене, поїдемо обідати до Патрикєєва, там тобі сподобається – оркестріон, балалаєчники...

— А потім в "Ельдорадо" — правда? Там зараз іде чудова фільма "Мрець-утікач".

— Чудово. А тепер – спи.

— Шас, шас... Ні, Мур не стерва, вона страх нещасна. Я би без неї пропала.

— Як це?

— Вона батькова сестра двоюрідна...

— Ну?

— Батько мій був зчіплювачем на товарній станції в Серпухові, йому там груди роздушило буферами, а мама померла, коли я була ще маленькою, я і залишилась одна на всьому світі і поїхала до неї в Москву, а вона, виявляється, давно вже не служить по номерах покоївкою, мені дали її адресу у адресному столі, я приїхала візником до неї з корзинкою на Смоленський ринок, дивлюсь, а вона з цією Анелею живе і разом з нею ходить вечорами на бульвари... Ну і лишила мене у себе, а потім умовила теж виходити...

— А кажеш, що без неї пропала б.

— А куди б же я поділась в Москві одна? Звичайно, вона мене згубила, та хіба вона мені бажала зла? Ну, та що про це говорити. Може, бог дасть, місце якесь знайду теж у номерах, тільки вже місце не кину і вже нікого до себе не підпущу, мені й чайових буде досить, та ще на всьому готовому. От якби тут, у вашому "Мадриді"! Чого б краще бажати!

— Я про це подумаю; може, і влаштую тобі де-небудь таке місце.

— Я б вам у ніжки вклонилася!

— Щоб вийшла вже повна ідилія.

— Що?

— Ні, нічого, це я зі сну... Спи.

— Шас, шас... Я щось розмріялась...

26.04.1944